

7-a JARO, N-o 354 LEIPZIG, 16. / 7. 1931

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA
KULTURA KAJ INTERHELPA ORGANIZO DE PROLET-ESPERANTISTOJ

APERAS SEMAJNE | REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris 12e. — GVIDANTO: E. Lanti. — SIDEJO DE PLENUM-KOMITATO DE SAT: 23, rue Boyer, Paris 20e. — ADMINISTREJO: R. Lerhner, Kolmstrasse 1, Leipzig O 27 (Germanio). | APERAS SEMAJNE

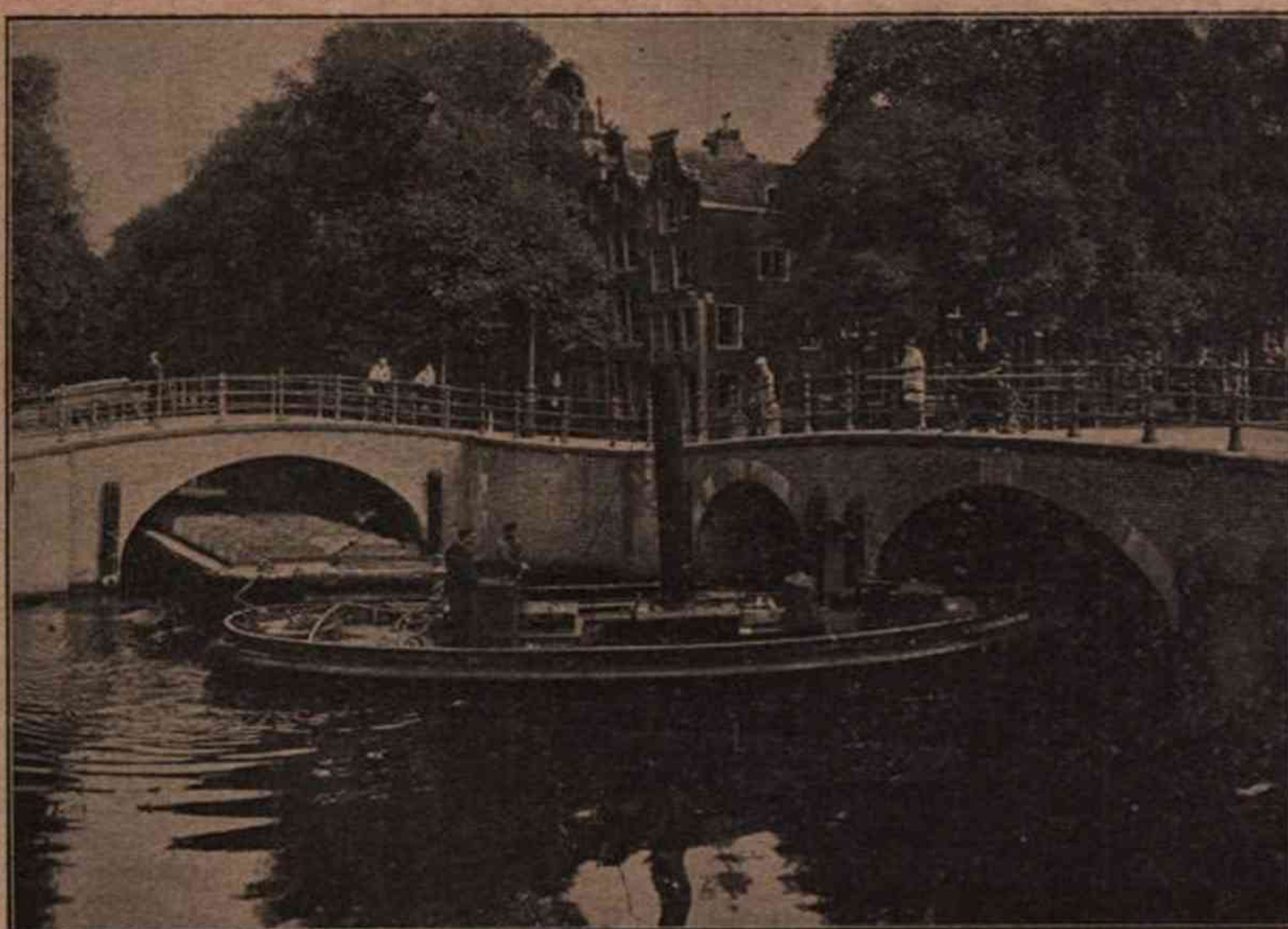
AMSTERDAMO, LA URBO DE LA XI-a

Amsterdamo, la Venecio de la nordo, kiel la kosmopolitoj ĝin nomis jam en antaŭaj epokoj, havas la honoron akcepti la dekunuan kongreson de SAT. La kresko de la laborista esperanto-movado postulas tion. Ja la nederlanda LEA nombras 1700 membrojn en 50 sekcioj, dum ĝi antaŭ 4 jaroj havis nur ĉ. 100 membrojn. Ankaŭ la SAT-anaro plivastiĝis k ni estas certaj, ke la nombron da SAT-membroj ni jam povus kalkuli per centoj, se ne la varbado estis malhelpata pro la interbatalemo de la SAT-anaro. Tiam pli brila akcepto de la kongreso povus okazi, pli propagandcela ĝi povus esti k pli da partoprenontoj verŝajne ni povus esti enskribintaj.

Kvankam multe da tempo estos bezonata por la kongresa laboro, la organiza kongresa komitato pensas, ke oni ankaŭ deziras ekskursi k viziti la urbon k ĉirkaŭajon. Tion vi vere ne bedaŭros.

La aspekto de Nederlando (la nomo signifas: malalta lando) ja estas tute alia ol de multaj aliaj landoj. Fakte ĝi estas landeto k la tuta loĝantaro nur nombras apenaŭ 8 milionojn. En Amsterdamo, la ĉefurbo de Nederlando, loĝas $^1/_{10}$ el tiu nombro. Do montriĝas, ke nia lando sume ne havas pli da loĝantoj ol ekz. Londono aŭ Nov-Jorko. Sekve Amsterdamo ne estas — feliĉe, mi diras — tiel vasta kiel aliaj grandurboj. Antaŭurbojn Amsterdamo ne havas. Nur estas ĉirkaŭ ĝi sufiĉe multe da vilaĝoj k urbetoj. Pro la lasta aneksado, kelkaj el ili troviĝas inter la limoj de nia urbo. Tie konstruiĝis la komunumo k diversaj kooperativaj konstru-asocioj ĝardenvilaĝojn, kie loĝas kelkaj miloj da laboristoj en agrablaj domoj.

Da tiuj konstru-asocioj ekzistas multaj en nia lando k precipe en Amsterdamo. Protestantoj, katolikoj, socialistoj k multaj aliaj fondis tiajn asociojn, kiuj mem komencis la konstruadon de loĝejoj por siaj membroj, kun prunteprenitaj de la urbo k lando-registaroj kapitaloj. Tial la loĝejoj estas pli konvenaj, aspektas pli belaj k estas pli malmultekostaj ol tiuj, kiujn konstruis privatuloj nur por akiri profiton.



REGULIERSGRACHT kun 2 pontoj en Amsterdamo

En Amsterdamo estas da tiaj asocioj 24, kiuj posedas ĉ. 14 500 loĝejojn. La semajna luprezo estas de 5 ĝis 9 guldenoj. Oni elspezas por tio ĉ. $^1/_4$ ĝis $^1/_6$ de la salajroj. Escepte en la jam nomitaj ĝardenvilaĝoj la kutima en Amsterdamo konstruado estas 4-etaĝaj domoj. Ne ekzistas loĝejaj konstruoj kun pordistoj, kiel en multaj aliaj urboj eksterlandaj. Ĉiu familio havas sian apartan, propran etaĝon. La plej modernaj enhavas 3—5 ĉambrojn. Memkompreneble loĝas ankoraŭ en la malnovaj kvartaloj de la urbo la laboristoj sub pli malbonaj kondiĉoj.

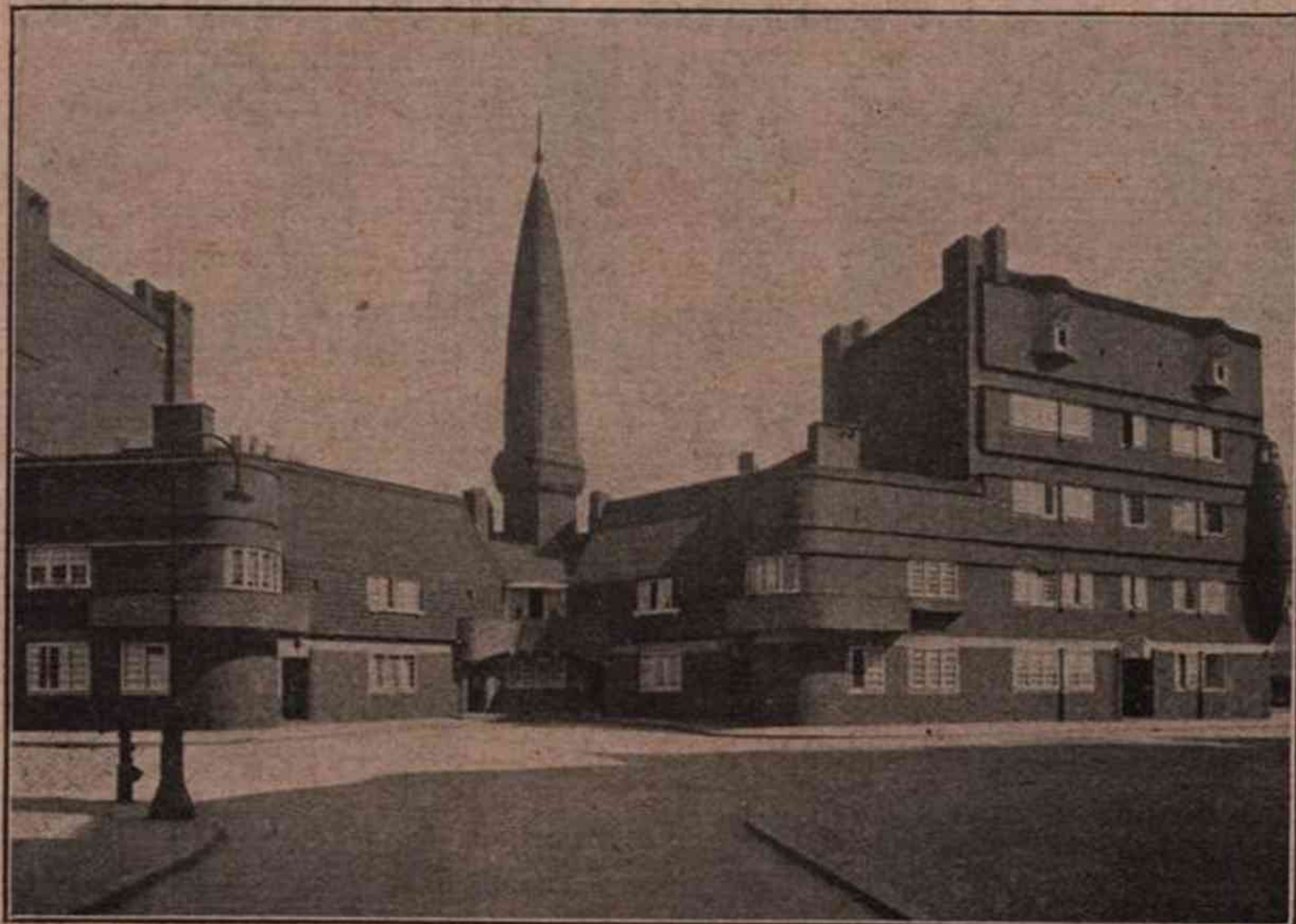
La senlaboreco ludas rolon ankaŭ en nia lando, kvankam ĝi ne estas ankoraŭ tiel gravega kiel en aliaj landoj, precipe kompare al la landoj, kiuj partoprenis la lastan militon. Nia lando feliĉe ne estis tirita en ĝin. La mizero estas plej granda inter la ne-organizitoj, ĉar la subteno estas por membroj de la sindikatoj pli bona. La nombro da senlaboruloj en Nederlando estas ĉ. 230 mil. Tamen kreskis la nombro da milionuloj de 1239 en 1920 ĝis 1362 en 1929! Ilia tuta kapitalo kreskis de 2704 milionoj da guldenoj en 1920 ĝis 3075 milionoj en 1929!

Ĵus okazis la komunum-estrarelektoj. En Amsterdamo la komunum-estraro konsistas el 45 membroj. El ili estas 16 socialdemokratoj, 4 komunistoj k 1 revolucia socialisto. El la 6 skabenoj estas 3 social-demokratoj.

Pro spacomanko ni ne donos tro multe da nombroj. Mi esperas poste en "S-ulo" regule raporti pri holandaj cirkonstancoj. Nun pri la kongresurbo ankoraŭ ion.

Ni jam menciis Amsterdamon kiel la nordan Venecion. Konate estas, ke en Venecio estas multe da kanaloj. Tio ankaŭ estas en Amsterdamo. 60 kanaloj estas nun ankoraŭ en nia urbo, sed antaŭ kelkdek jaroj estis multe pli. Sekve Amsterdamo havas 376 pontojn. Siatempe pli multe ol nun la transportado de la varoj iris

tra la kanaloj. Iom post iom la urbestaro malaperigis multe da kanaletoj, kiuj malpuriĝis k ne ofte estis uzataj. Multaj stratoj antaŭe estis kanaloj. Ĉar la haveno estas enkluzigita, estas necesa speciala sistemo por teni la akvon en la kanaloj ĉiam freŝa k fluanta. Tial ankaŭ la nivelo en la haveno k en la kanaloj ĉiam restas je difinita regulita alto. Kiam ankoraŭ ne estis kluzoj ĉe la Suda maro (Zuiderzee), la mara akvo povis libere eniri la urbon. Nun dum malalta nivelo de la Suda maro la urba akvo estas ellasata k refreŝigo okazas, dum la nivelo de la mara akvo estas pli alta ol en la urbo. La kluzoj, precipe tiuj ĉe la Norda maro, kie estas nun la ĉefa eniro al la Amsterdama haveno, estas vere indaj por foje esti vizitataj. Estis grandioza laboro.



„Laborista domaro „EIGEN HAARD en Amsterdamo

La stratoj en Amsterdamo, ni tuj rimarkos, ne estas laŭ longaj distancoj rektaj. Amsterdamo ja estas malnova urbo, preskaŭ 700-jara. Ĉar multe da akvo estis en la ĉirkaŭaĵo, fiŝkaptistoj metis la unuajn dometojn antaŭ 700 jaroj tie, kie nun estas la ĉefa placo de la urbo, nome "de Dam". La vorto "Dam" signifas "barilo". En la rivero Amstel oni faris tian barilon, pro tio la nomo de tiu loko fariĝis "Amsteldam". Poste la "l" estas elparolita kiel "r", do Amsterdam. Por defendi la urbon kontraŭ la malamiko, oni konstruis muron ĉirkaŭ ĝi, duonluno-forman. La urbo plivastiĝis, denove oni metis murojn ĉirkaŭ la novan parton, laŭ la sama formo. Sed laŭlonge la muroj oni fosis kanalojn. Tiel ekvenis la kanaloj en Amsterdamon. Unu pordego el tiu epoko restis en la mezo de la urbo. La foton pri ĝi vi trovos sur la kongreslibro, k ĝi troviĝas sur la papero k kovertoj, kiujn vi povas aĉeti ĉe la kongreskomitato. Unu el la plej lastaj pordegoj ankaŭ ankoraŭ ekzistas. Ĝi estas la "Muiderpoort". Nun en tiu pordega konstruo troviĝas la historia muzeo de Amsterdamo k pli frue — pesejo. La kongresvizitontoj certe ĝin vidos, ĉar ĝi staras en la proksimo de l' kongresejo.

La kongresejo troviĝas same en unu el la plej unuaj stratoj de la urbo. De la Centra stacidomo (Centraalstation) oni bezonas promeni nur ĉirkaŭ 15 minutojn. Tiam oni preterpasas ĉe la maldekstra flanko 2 grandajn konstruojn, nome la Borson, antaŭ ĉirkaŭ 30 jaroj raci-arkitekture konstruitan, k grandan magazenon (bazaron), nomita "De Bijenkorf" (abelkorto). Ĉe la dekstra flanko nur vico da butikoj k oficejoj. Tuj post preterpaso al "Bijenkorf" oni estas sur la jam menciita "Dam", sur kiu staras dekstre la "Palaco". Tiu palaco fakte estas la urbdomo, kiun kaptis antaŭ 120 jaroj la frato de Napoleono, por loĝi en ĝi. La nederlanda registaro nun volas kompensi la urbon per 15 milionoj da guldenoj, ĉar la urbo deziras ĝin rericevi, sed la registaro volas ĝin teni, por ke la reĝino loĝu en ĝi dum la *unusola semajno*, kiam ŝi estas en la ĉefurbo.

Oni sciu, ke kvankam Amsterdamo estas la ĉefurbo, la parlamentoj k landa registaro troviĝas en Hago (den Haag).

En Amsterdamo ĉio estas konstruita sur palisoj, ĉar la grundo estas tro malseka k marĉa. Por tio estas uzataj la pinarboj el Norvegio, Finlando, Sovetio ktp. La ĵus nomita "palaco" staras sur 13 659 palisoj, kiuj estis enpuŝitaj en la tero.

Cetere estas multo interesa en Amsterdamo por eksterlandanoj. Unue la havenoj, la pro sia simplo tre karakterizaj preĝejoj, k turoj. La plej alta turo havas alton de 85 metroj. Katedraloj ne ekzistas. En la muzeoj estas multaj holandaj pentristoj reprezentitaj, inter kiuj la plej konataj el la t. n. ora epoko (17-a jarcento) k ankaŭ modernaj (tuta kolekto de Vincent van Goĥ).

La kongreskomitato ne kalkulis kun vizito al la arto-muzeoj, tamen subskribinto esperas, ke estas kongresontoj, kiuj deziras almenaŭ vidi la plej gravajn pentrojn de la mondfamaj Rembrant, Fr. Hals, van Ostade ktp.

La konstrumanieroj de estintaj epokoj ankoraŭ estas videblaj, la malbela el la 19-a jarcento, k la groteska de la nuna moderna tempo.

La ĉirkaŭaĵo estas aparte vizitinda. La dunoj ekzemple ĉe la maro, la florkulturejoj, la lignaj domoj laŭlonge la riveroj en la proksimo, la vastaj herbejoj, trans kiujn la promenantoj povas rigardi la ĉirkaŭregionojn ĝis horojn malproksime . . .



GROENBURGWAL en Amsterdamo

Kion aldoni? Vi mem venu k vidu. Vi certe ne bedaŭros.

Kongreskomitatano 13 025.

LA KLASBATALO TRA LA MONDO

La balotoj en Bulgario

La 21. 6. okazis en Bulgario balotoj por elekto de parlamentanoj. El la konkurintaj partioj atentindaj estas jenaj: 1. La reganta partio, kiu en sia programo deklaris daŭrigi la ĝisnunan "boncelan" politikon (subpremi, ekspluati, ŝarĝi per imposto, enkarcerigadi amasojn da laboristoj ktp. . . .); 2. la POPOLA BLOKO, kiun formis kvar burĝopoziciaj partioj, en kies programo, inter aliaj dolĉaj aferoj, oni legis: forigon de impostoj, plimalaltigon de l' prezo je greno, tabako k. a., forigon de kontraŭlaborista leĝo, feliĉan vivon por malriĉuloj ktp.; 3. *la Laborista Partio*, naskiĝinta post kiam la faŝistoj eksterleĝigis la kompartion. La programo de l' Lab. Partio starigis postulon pri soveta regado.

Ĉar Lab. Partio estas teruro por burĝoj, la teroro kontraŭ ĝi estis furioza. Miloj da detektivoj k ĝendarmoj insidis en urboj k vilaĝoj, atakante laboristojn, forprenante la

voĉdonilojn, detruante iliajn kunvenojn, disŝirante la afiŝojn. Ĉiuj lab. jurnaloj k gazetoj — humoraj k literaturaj — estis konfiskataj. En urboj, kie la laboristaro estas forta, faŝistaj taĉmentoj atakis agitistojn k bategis ilin, dum ĝendarmoj — la ordgardantoj — flanke staras trankvile observante. Ĝenerale, en Bulgario mortbati laboriston ne estas peko. Oni arestas la batiton k rekompencas la batinton. Ankaŭ ĉiuj flavaj ĵurnaloj estis mobilizitaj por agiti kontraŭ la Lab. Partio: ĉiupaĝe oni legis pri "ribeloj" de Ruĝa Armeo, de maristoj, de popolo sovetia!

Ĉe tiaj cirkonstancoj rezultis jeno:

	en 1931		en 1927
1. Reg. partio ricevis	417 529	voĉojn	538 517
2. Pop. Bloko	590 581	„	175 586
3. Lab. Partio	185 894	„	40 243
4. Social-dem.	25 625	„	28 705
5. 10 div. partietoj .	62 552		

Laŭ oficialaj sciigoj la elektitoj okupas jenajn lokojn:

1. Reg. Partio	82	lokojn
2. Pop. Bloko	150	„
3. Lab. Partio	32	„
4. Social-demokratoj . . .	5	„
5. Ceteraj partietoj . . .	5	„ entute

Do, venkinto estas la Popola Bloko. Tiun unikan sukceson ĝi atingis, ĉar ĝi estis senŝpara en siaj promesoj. Tamen, baldaŭ oni konstatos, ke ankaŭ la nova burĝa partio nenion faros. Tiam la amasoj plimultnombre k pli kuraĝe sin turnos maldekstren — al Sovet-Bulgario, kiu unufoje por ĉiam savos ilin de mizero k zorgoj.

Ankaŭ la Lab. Partio atentigas per sia subita kresko. La faŝistoj malbonhumoriĝis. Tridekdu veraj popolaj reprezentantoj restados inter ili k malhelpos al ili efektivigi siajn raboplanojn. Kiam la laboristaro eksciis pri sia sukceso, ĝi amase kunvenis sur placoj k en klubejoj. Depost ok jaroj ne kantitaj kantoj estis kun entuziasmo rekantataj. Iuloke estis aranĝataj manifestacioj. Kelkaj interpuŝiĝoj kun policistoj okazis. Sed tio ne povas haltigi la leviĝon de l' amasoj. *(9951)*

Nuntempaj profiteguloj en Finlando

En ĉi tiu lando la laborista sorto ne estas enviinda. Faŝista Lappo-movado, kiu vestis sin per maskoj de patriotismo k religio, kaŭzis iom da malordo inter la laboristaro. Poste tion kaŭzis la bedaŭrinda celdisputo, kiu partigis la tutan laboristan klason. Krom ĉio ĉi tion kaŭzas la nuna ekonomia krizo k longdaŭra senlaboreco. Labormastroj rigardas tamen kiel konvenan la momenton por havigi al si riĉaĵojn. Enkalkulante la nomitajn faktorojn, ili interkonsente malaltigas la laborpagojn. Ĝis nun tio okazis en urboj je la proporcio de "nur" 15 ĝis 20%, sed en kamparo en pli alta grado (eĉ ĝis 50%). En ĉiu okazo tiu malaltigo estas aplikata sisteme k laŭ simila proporcio en ĉiuj fabrikoj, ĉu la konjunkturo (ekon. cirkonstancaro) estas bona aŭ malbona. Ĉar la prezoj de la produktoj restis preskaŭ la samaj kiel antaŭe, rezultas tute nature k estas plej evidente, ke la kapitalistoj deziras gajni per tiu ĉi kriza epoko, kiu suferigas ĉiujn salajrulojn. La malsato, kiu loĝadis en hejmoj de senlaboruloj, paŝas nun ankaŭ al ĉiu laboranta industri-laboristo. Kiel povas vivi viro kun familio per mono, kiu estas malsufiĉa eĉ al solulo? Ĉu oni volas repuŝi la krizon malaltigante la salajrojn? Laŭ nia opinio la mastroj suriris vojon, en kies ekstremo staras la socia ruiniĝo. *(16 717)*

El Ĉeĥoslovakio

Ĉi tie oni pafis al laboristoj, kiam ili post venko en striko volis aŭskulti pri ĝia rezulto. 3 laboristoj estis mortpafitaj k 7 vunditaj. Ili ne sciis, ke la kunveno estas malpermesita k kiam la deputito Major demandis la ĝendarmestron, ĉi tiu lin bategigis surteren k ordonis pafi. Ĉiuj estas pafitaj de malantaŭe. Nun oni juĝas . . . ne la pafintojn, sed la pafitojn. La burĝaro per tio volas teruri la proletaron. Major-n atendas multjara en karcerigo. — Estinte kvinfoja ministro, Stribrni estas akuzita pro korupto. Dum minista striko li ordonis en iu minejo labori, el tie aĉetis ĉeĥan karbon po 20 kronoj por 100 kg., forveturigis ĝin al la germana limo, almetis afiŝetojn k revendis ĝin al la registaro kiel unuakvalitan anglan karbon por 40 kronoj. Alifoje li kartlude perdis ŝtatan aŭtomobilon. Kutime li oficis en drinkejo, kien oni alportis la dokumentojn por subskribo. Tiaj estas nur kelkaj malgrandaj pekoj de l' granda pekulo. Li estis liberigita. Jen du kontrastoj! La senkulpulo estas kulpigita k la kulpulo senkulpigita! — La venontaj komunum-elektoj okazos anstataŭ en novembro, jam en septembro, ĉar la registarpartioj timas grandan malvenkon. En novembro estas pli da senlaboruloj, kiuj elektus ĉiuj opoziciajn partiojn, ĉefe komunistojn, dum en septembro ankoraŭ pli granda nombro da laboristoj estas okupita.

Lachnit-Svinov.

TRA ESPERANTIO

Raportaro de la Plenum-Komitato de SAT pri la agadjaro 1930/31

A) RAPORTO DE LA DIREKCIO

(Daŭrigo. Vd. antaŭan n-on)

Literatura agado, eldonoj. — Spertinte, ke la disvendo de literaturo estas ĉe la financa bazo de SAT, ni dekomence faris al ni planon por eldoni pliajn verkojn, malgraŭ la financaj malhelpoj k la bojkoto de l' opozicia flanko k precipe de CK de SEU. Ni lasas al la Admin. paroli pri la eldonaĵoj ĉi-jaraj, kiuj aperis dank' al la monpruntado de interesitoj pri la eldono. Ni tamen volas paroli pri unu ĵus antaŭ la kongreso eldonita volumo aperinta sub la nomo de SAT k presita en Moskvo. Temas pri la libro "Eŭgeno Onegin" de Puŝkin, tradukita de Nekrasov, kiun ni ricevis la 9-an de junio 1931 kun jena presita slipo: "SAT-direkcio kriegas, ke CK SEU ne plenumas presadon de SAT-libroj en Moskvo. Por konvinkiĝi, ke ankaŭ en tio la direkcio mensogas, aĉetu . . . ktp. Tiu libro estas la sola, pri kies presigo en Moskvo estis atingita interkonsento inter SAT-direkcio k CK SEU." Kvazaŭ bombo eksplodanta super niaj kapoj, trafas nin tiu dokumento pri "lojalo" de la CK de SEU al SAT, certe jetita kiel argumentilo por la kongresantoj, al kiuj devas favore impresi tiu konkreta peco! Kiel la Direkcio "mensogis", oni prijuĝu laŭ la faktoj: ĝi insistis pri libropresigo en Moskvo de monato al monato k atentigis pri la fakto, ke aperis libro post libro ĉe SEU k EKRELO k ne unu sola je la nomo de SAT? Ni do resumu denove la historion pri niaj traktoj kun CK de SEU. Jam ĉe la 10-a Kongreso ni povis konigi jenajn faktojn: Ni instrukciis je *12. februaro, 30. aprilo, 27. majo k 25. junio* **1930** ree k ree al CK de SEU zorgi pri plua libropresigo por SAT en Moskvo[1]. Sam-

---

ATENTIGO!

Pro manko de loko ni devis prokrasti la publikigon de pluraj manuskriptoj ricevitaj.

---

[1] Ĉi tiu k la samdata letero al K-do Rublov en Odeso (vd. supre) estis sendataj *rekomendite.*

Jen kion ni skribis la *25. junio* **1930** al K-do Demidjuk, sekretario de CK de SEU, Moskvo: "Kara K-do. Ni pritraktis en nia hieraŭa kunveno vian leteron de 8. VI. 30, k mi estas komisiita respondi al vi jene: 1. Ni notas kontente, ke vi estas preta fari ĉion eblan por klopodi, ke la malpermeso transpagi monon al SAT estu nuligata k ke en iu ajn formo la kredito de SAT ĉe SEU estu utiligata por la kaso de SAT. 2. Ni memorigas vin tamen, ke ni jam instrukciis al vi ripete (je 12. februaro, 30. aprilo, 27. majo)

tempe ni skribis al la antaŭa sekretario de Literatura Komisiono en Odeso, K-do Rublov, ke li transsendu la de li tenatajn, prespretajn manuskriptojn al Moskvo por presigo. La 10-a Kongreso aprobis nian klopodadon k esprimis sin por presigo de libroj en Moskvo k tiucela traktado nia. Ni estis informitaj post nelonge, ke en kunsido de 17. aŭgusto CK de SEU decidis eldoni "Eŭg. Onegin" en eldono de SAT. Jen ĉio; pri la aliaj manuskriptoj nenia vorto, tiuj, kiuj jam kuŝis delonge en Moskvo, laŭ konfeso de Demidjuk mem, nome: "Kosmopolita Ideo" (de Hartvig) k "Ford aŭ Marks" (von Walcher) k pri kies presigo delonge ni estis instrukciintaj. Efektive la manuskripto de "Kosmopolita Ideo" estis sendita al Moskvo por presado jam en **marto 1929**; la tradukon preparis la ortodoksuloj Kolĉinski k Muravkin, k en febr. 1930 demandis nin Kolĉinski, la 20. nov. 1929 la tiama sekret. de l' Lit. Kom., Rublov, kiam fine aperos tiu ĉi verko . . . Ni nenion pluan dume aŭdis, sed ni vidis kelkajn *faktojn*: en novembro ekfunkciis opozicia librejo en Lajpcig, EKRELO, kiu ekdisvolvis grandan aktivecon en libro-eldonado, tiel ke je 10. febr. 1931 jam sep verkoj estis presitaj je la nomo de EKRELO en — *Moskvo*! Kaj aliaj pluaj sekvis! Ni do havis la pruvon, ke CK de SEU *povis* efektivigi libropresadon, se nur ĝi volus. Preskaŭ ĉiuj el tiuj EKRELO-libroj povus same bone aperi ĉe SAT. Ni konstatas, ke oni en Moskvo skismige laboris, ĝis, instigite de nia letero de 5. novembro, Demidjuk opiniis bone respondi al niaj konkretaj demandoj pri eblo eldoni esp.-lingvan lerno-

presigi librojn en Moskvo por provi tiel malaltigi la ŝuldon de SEU, sed ke laŭ informo el via supra letero nenia ekpreso de vi estas entreprenita. Ni samtempe ekskribos al Odeso, por ekscii, kie restis la manuskriptoj finpretigitaj laŭ avizo de K-do Rublov de la Lit. Kom. en Odeso. Ankaŭ ni konstatas kun miro, ke ankoraŭ ne aperis la dua kajero de "Senn. Ped. Revuo", kvankam la tria jam devus esti preskaŭ finpresita, k kvankam la Redakcio sendis al vi la manuskriptojn por la 2-a k ankaŭ la 3-a kajero tre akurate. Vi do komprenu, ke ni insistas je nepra k tuja presigo de iuj ajn manuskriptoj, por transformi je valoro la tie kuŝantajn monsumojn je nia kredito. Estas tute egale al ni, kiujn librojn vi presigas. Kaj se vi havas pretaj tradukojn de la plej gravaj k ampleksaj verkoj de Stalin aŭ iu ajn alia persono ĉe vi ŝatata, nu bone, presigu ilin. Ankaŭ ni atentigas vin, ke K-do Hohlov memorigis nin pri eldono de kompleta verkaro de Puŝkin. Do kiel statas pri tuja ek-eldono de tiu verkaro? Ankaŭ ni ne kontraŭdirus eĉ, se vi ekpresigus la "Kazanova"n de Nekrasov. Ĉe ni en SAT ja ne ekzistas antaŭjuĝoj, k niaj membroj, laŭ la spirito de la Statuto, rajtas legi la plej diversspecajn k eĉ plej kontraŭdirajn legaĵojn, havante tiel la eblon formi al si mem juĝon k opinion pri tio, kion ili legas.

"Ĉiuokaze — estas absolute necesege, ke vi tuj eldonu iujn librojn por SAT.

POR LA DIREKCIO DE SAT."

libron en Moskvo — *negative* k pri eldono de "Eŭgeno Onegin" en demanda formo, kvazaŭ SEU ankoraŭ ne havus nian konsenton eldoni ĉi tiun verkon! Evidente CK de SEU ne plu memoris pri nia skribaĵo de 25. VI. 30 (vd. la tekston piednote!), en kiu ni donis al ĝi liberon presigi *ion ajn*, ĉu de Puŝkin, ĉu de iu alia aŭtoro, por ni. Do, CK de SEU 3 monatojn post sia decido presigi por SAT "Eŭg. Onegin" ankoraŭ nenion tiurilate estis entreprenita sub preteksto ne havi la konsenton de SAT! Ni ree skribis la 2-an de decembro, atentigante ankaŭ pri la manuskriptoj de Rublov kontrolitaj, prespretaj, k pri tiuj en Moskvo mem kuŝantaj. Samtempe ni ree skribis al Rublov k vane atendis lian respondon. La 26-an de jan. 1931 ni demandis al Demidjuk, kiel statas la presigo de "E. Onegin" k aliaj verkoj; la 28-an sammonate ni skribis ree k rekomendite al Rublov, kiu ankaŭ al tiu skribaĵo *ne respondis*. Same nenion respondis Demidjuk por CK de SEU. La **lasta** skribaĵo de Demidjuk (antaŭe citita datiĝas de **11. novembro 1930**. Ne unu linion ni ricevis pri iuj laboroj por SAT en Moskvo, speciale ne pri presado de "E. Onegin". Ankaŭ "Senn. Pedag. Revuon" ni ne plu ricevis depost la 4-a numero, kvankam ankoraŭ por tri pliaj n-oj materialo estas sendita al Moskvo. Male, ni trovis en la 9-a n-o de "Isto" (febr. 1931) alvokon al BOJKOTADO DE ĈIUJ SAT-ORGANOJ K -ELDONAĴOJ: Do, la subita apero mallonge antaŭ la kongreso de "Eŭg. Onegin" en SAT-eldono, sen iu antaŭa averto al ni, sen plej eta komuniko pri la stato de l' afero, estas ja iom miriga k . . . nur komprenebla kiel artifiko, kiel manovro kontraŭ ni.

Cetere tiu nia aserto pruviĝas per jeno: Ni tuj petis informojn ĉe K-do Lerĥner, ĉu li ricevis tiun libron el Moskvo por la vendo, k ĉu li ricevis la ceterajn menditajn SAT-librojn el la stoko en Moskvo. Ĝis la horo, kiam tiuj linioj aperas, K-do Lerĥner ankoraŭ **ne ricevis** la en Moskvo presitan SAT-libron "E. Onegin" nek la aliajn per letero de *16. aprilo 1931* menditajn SAT-librojn el la Moskva stoko, nek respondon al la tiucelaj skribaĵoj . . . Aliflanke la redakcio de "S-ulo" ricevis por recenzo, preskaŭ samtempe kiel libron "E. Onegin", unu el la de la Literatura Komisiono de **SAT** kontrolitan k por eldono al Moskvo senditan manuskripton, kiu estas presita en Moskvo — sed ne en eldono de **SAT**, sed de **EKRELO!!** Temas pri la libreto "La morto de Janulans" (de Panĉ) aŭ "Rakontoj pri kamparo", kiu jam estis finpreta por presigo en **julio 1929** laŭ la raporto farita de K-do Rublov, tiama sekretario de Literatura Komisiono de SAT, al la 9-a SAT-Kongreso (presita en n-o 249 de "S-ulo"). Jen fakto, kiu klare montras, ke ĉe eldono de "E. Onegin" kiel SAT-libro temas nur pri trompaĵo, kun celo konfuzi la spiritojn, — precipe ĉar SAT mem, kiu urĝe bezonas monon, eĉ ne povas disponi pri la stoko de la libro . . .

Monŝuldo en Moskvo. — Niaj esperoj por havigi al ni la ŝuldatan monon el CK de SEU, Moskvo, estis direktitaj al la presejo, ĉe kiu ni presigas "S-ulo"-n k kiu havas per sia centro en Berlino bonajn rilatojn kun la partiinstancoj en Moskvo. Fakte dank' al la klopodoj de "Peuvag" (nuntempe: "Neudrag") sumo de 1000 germ. mk. estis transsendata al tiu firmo por la SAT-konto en komenco de novembro 1930 k atingita, ke ekde januaro 1931 povos esti monate transpagita al Leipzig sama kvanto. Sed, kiel ni sciiĝis en "S-ulo", tiu promeso ne estis plenumita; kvankam la presejo, jam pro tio ke ĝi mem profitas en tiu aranĝo (ĉar ni certigis uzi la akiritan monon por eldono de l' Jarlibro ĉe "Neudrag") daŭre klopodis en la afero. Neniu pago okazis! Male, CK de SEU instigis al siaj membroj k grupoj fine de oktobro 1930, ke ili voĉdonu rezolucioj n, por ke ne estu sendota la ŝuldata mono al la "kontraŭrevolucia" SAT-Direkcio. Klariginte detale la aferon al la estro de "Neudrag", ni fine ricevis je la 23-a de aprilo leteron de tiu firmo, en kiu ĝi promesas baldaŭan solvon de la monafero pere de sia reprezentanto en Moskvo. K-do Lerĥner, kiu buŝe intertraktis kun la estro-administranto de "Neudrag" — ĉi lasta estis cetere plenrajtigita de ni enkasigi por ni la monon, laŭ sia povo — ĝis la 10-a de julio ankoraŭ ne povis sciigi al ni pozitivan rezulton. La stato de l' konto en Moskvo estas:

12 431 mk. g.

Intermembraj rilatoj. — Ni ricevis plurajn plendojn pri misuzo de la jarlibra adresaro fare de migruloj. Eĉ la gastamon de kelkaj K-doj en lokoj multe trapasataj iuj sciis tiom utiligi, ke fine tiujn tiom tedis la tuta afero, ke ili ne plu volas, ke ilia nomo aperu en la Jarlibro. Ni tial atentigas, ke laŭstatute (art. 33—36) neniu membro estas devigita fari *elspezigajn* servojn por vojaĝantaj K-doj; nek respondi al nelaŭregulaj informpetoj, nek gastigi iun je siaj propraj kostoj. Ni batalas kontraŭ ekspluatado de homo al homo, do ni ankaŭ ne allasu, ke niaj propraj K-doj ekspluatu unu la alian.

Ankaŭ okazas ofte, ke *eks*-SAT-anoj uzas sian malnovan SAT-matrikulon, por profiti ankoraŭ la servojn de SAT dum vojaĝoj ktp. Tial la K-doj, kiuj akceptas vojaĝantojn aŭ aliel helpas, postulu vidi la membrokarton kun la marko por la kuranta jaro!

La kontakto kun niaj Sovetiaj K-doj. — La batalo de la opozicio kontraŭ SAT estas kondukata per ĉiaj rimedoj, eĉ la plej abomenaj k fiaj. Unu el tiuj plej abomenaj rimedoj estas la misuzo de la nunaj cirkonstancoj, en kiuj troviĝas la soveta reĝimo, k kiu devigas ĝin gardi sin kontraŭ kapitalistlandaj atakoj; la misuzo de la ekzistanta k de l' reĝimo ne neata cenzuro en Sovetio fare de la CK SEU-sekretario por malpermesigi "S-ulo"n k ĉiujn SAT-eldonajojn en Sovetio kiel "kontraŭsovetian" k "kontraŭrevolucian" literaturon. Tiu malpermeso estas fakto. SAT-presajoj kun *oficialaj* banderoloj ne atingas la sovetiajn K-dojn, eĉ se tiuj sendajoj estas rekomenditaj; ili revenas al la sendintoj aŭ plej ofte malaperas. Pri tio ni havas multnombrajn pruvojn. Ni promesis teni la kontakton kun niaj sovetiaj K-doj malgraŭ ĉio, k ni tenis ĝin en limigita amplekso... tiom kiom eble; pri la rimedoj, kiujn ni uzis, ni komprenebie ne parolos; ni nur diru, ke ili estis tre elspezigaj, k ne ĉiam sukcesaj. Rimarkinde estas, ke malgraŭ la teroro uzata de la CK de SEU kontraŭ la lojalaj SAT-anoj, ni tamen ricevis de ili abunde dokumentojn, leterojn. Ni cetere publikigis kelkajn en "S-ulo". Tio plej bone pruvas, ke en Sovetio mem CK de SEU ne havas la aprobon de granda parto el niaj sovetiaj amikoj. Ili havu la esperon, ke ne daŭros tiu stato; almenaŭ niaflanke ni faros ĉion eblan por ebligi la revenon al normala stato, pri tio ili estu certaj. Sed tiu stato ne estos atingita per submetiĝo al la diktajo de l' nuna CK de SEU super la liberpensantaj SAT-anoj.

Ĝenerala voĉdonado. — Ĉe la X-a Kongreso estis akceptataj 2 proponoj pri Statutŝanĝo, kiuj devis esti submetataj al Ĝenerala voĉdonado. Sekve de la agitado de la opozicio ni pensis, ke ĝi volus utiligi la paragrafon 32-an de la Statuto por okazigi referendumon pri fido aŭ malfido al la Direkcio. Por ebligi al la opozicio, ke ĝi kolektu la necesan nombron da voĉoj, ni prokrastis la voĉdonadon pri tiuj proponoj, por ke, se tiu nombro estus atingita, oni povu samtempe voĉdonigi pri la opozicia propono. Sed, anstataŭ sekvi la laŭstatutan vojon, la opozicio preferis (pro kaŭzo facile komprenebla) okazigi mem neregulan referendumon. Tiucele ĝi dissendis balotilojn ne nur al SAT-anoj, sed al ĉiuj ajn eks-SAT-anoj k eĉ al personoj, kiuj neniam apartenis al nia Asocio, kun la pretendo, ke tia kontraŭstatute aranĝita baloto povus havi ian aŭtoritate valoran rezulton. Estas interese noti, ke malgraŭ la demagogia k mensogeca agitado de "Isto" k de la eldonajoj de CK de SEU la rezulto de tiu aranĝo montriĝis fiaska. Laŭ informo, publikigita en n-o 13/14 de "Isto" k sekve pri kies sincero oni forte povas dubi, venis ja nur 1000 voĉoj. Tiu nombro, kompare kun la nombro da personoj (en la Jarlibro troviĝas 6524 nomoj), al kiuj estis dissenditaj la voĉdoniloj, estas ridinde malalta k ĝi pruvas plej bone, ke la granda plimulto da SAT-anoj ne aprobas la opozicion.

Kiel klarigite pli supre, ni do prokrastis la voĉdonon pri la proponoj ĝis la 12-a de marto. La limtempo por resendo de la voĉdoniloj fare de la K-doj loĝantaj en eksterеŭropaj horzonoj, estis la 15-a de junio. La proponoj submetitaj al la voĉdonado ne havis cetere tre gravan signifon por la vivo de nia Asocio k sekve la prokrasto ne povas multe domaĝi.

En la n-o 348 de "S-ulo" ni publikigis, ke okazos nepre post ĉi tiu Kongreso referendumo pri fido aŭ malfido al la Direkcio. Ni ja ne intencas teni la gvidadon de la Asocio, se la plimulto de la anaro opinius, ke ni gvidis malĝuste k ne laŭstatute. Sed dume estas nia devo obei k obeigi nian komunan k libere akceptitan leĝon. Pri tio ni ne ŝanceliĝos k ne cedos antaŭ kia ajn perfortaĵo. Ni plene konscias, ke ni tenis SAT-on tia, kia ĝi estis, kiam ni fondis ĝin. Ni volas, ke ĝi restu tia k ni batalos tiucele kontraŭ la provoj farataj por aliigi ĝian karakteron k strukturon. Ni restas ĉe la konvinko, ke tiu nia starpunkto estas la sole ĝusta, konsidere la objektivajn kondiĉojn k cirkonstancojn, en kiuj malvolviĝas la lab. esp. movado. Eĉ se la plimulto da K-doj, pro partia fanatiko k sekve de demagogia agitado, opinius aliel, tio ne ŝanĝus nian opinion, ni tiam batalus kiel nun por defendi nian pravan vidpunkton.

Dum INTERNACIISTO povas libere eniri kapitalistajn landojn, SENNACIULO estas malpermesita en Sovetio!! . . Kiu(j) kaŭzis tian monstran situacion, tiu(j) estas plej danĝeraj malamikoj de Sovetio

B) RAPORTO PRI "SENNACIULO"

Kiel la ceteraj raportoj, ĝi ampleksas la periodon de 1. 7. 30 ĝis 30. 6. 31, sekve rilatas la n-ojn 300—351.

La gazeto aperis, malgraŭ la manko de sovetiaj abonantoj k malgraŭ opozicia bojkoto k la tutmonde reganta terura senlaboreco, regule ĉiusemajne en amplekso de 8 paĝoj. Kvankam valora spaco devis esti dediĉata por defendi nian aferon kontraŭ kalumniado, la gazeto restis esence tia, kia ĝi estis ĉiam: informa, eduka, kultura. Ĝi restis malfermita al *ĉiuj* tendencoj en la laborista movado. Kiel pruvon ni citas nur la fakton, ke aperis 31 grandaj artikoloj el aŭ pri Sovetio en tiu ĉi jaro (ĉiuj favore raportantaj), tio signifas, ke en 60% el la n-oj de la raportjaro oni povas trovi prisovetian materialon; k tio okazis, malgraŭ ke la spaco en la informa parto de l' gazeto estis ofte tre limigita.

Alia pruvo pri senpartieco estas, ke dum la jaro utiligis la kolonojn de "S-ulo", almenaŭ ĝis sia bojkotdeklaro, konataj opoziciuloj; ni nur citu artikolojn de Demidjuk (en n-o 300 de 3. 7. k 304 de 31. 7. 30), de Snejko (en n-o 314 de 9. 10. 30 k 324 de 18. 12.), de Hubricht (en n-o 304 de 31. 7.; 309 de 4. 9. k 321 de 27. 11.), de Keable (en n-oj 316, 318 k 331), de Bitzer (en n-oj 311, 347), de Nagy (en n-o 317) k. a., kiujn citi forprenus tro da spaco; ankaŭ la GLEA-estraro polemikante povis konigi en "S-ulo" sian vidpunkton (vd. n-on 325). Se opoziciuloj hodiaŭ faras la aserton, ke iliaj kunlaborajoj ne estis akceptataj k enpresataj en "S-ulo" pro ilia tendenco, ili konscie mensogas. Eĉ tradukoj el kompartiaj gazetoj, tiel el "Daily Worker" (London), "L'Humanité" (Parizo), "Rote Fahne" (Vieno), aperis... Kaj kiel statas pri la laŭdira troa influo de la sennaciisma tendenco? Kiun lokon ĝi okupis en "S-ulo"? Aperis dum la tuta jaro nur 14 artikoloj, kiujn oni povas konsideri kiel defendantajn tiun tendencon! Nenio pli bone montras, ol tiu modesta cifero, la mensogecon de la opoziciula aserto pri sintrudo de tiu tendenco en "S-ulo"...

La statistiko montras, ke aperis 285 grandaj artikoloj dum la jaro, 53 pli malgrandaj notoj, 13 versajoj. En la nomita nombro estas entenitaj 12 "Tagoj el mia Vivo" aŭ parencaj skribajoj. El la 285 grandaj artikoloj nur 30 estis tradukoj, 15 kompiltradukoj, 4 ĉerpitaj el informservoj, do sume 49 neoriginalaj verkajoj aŭ 1/6 de la tuto. Tiom granda elcento da originaloj en "S-ulo" ankoraŭ neniam estis atingita. Kompare kun la antaŭa jaro estis ĉi-jare sume 351 artikoloj kontraŭ 428; la malpliiĝon kompreneble kaŭzas la 8-paĝeco de l' gazeto (kontraŭ 12 paĝoj en 1929/30). En supra statistiko artikoloj kun daŭrigoj, felietonoj ktp. estas kalkulitaj nur kiel *unu*: ekzemple tiaj kiel "Kolektivigo en USSR laŭ Gladkov", "La evoluo de Hispanio", "Viena ribelo de 1927", "Perer-mondvojaĝo" k. a.

Ankaŭ ne estas enkalkulita en tiu nombro 1. la rubriko "La Klasbatalo tra la Mondo", kiu aperis 44-foje, t. e. en ĉiu n-o escepte la unuaj semajnoj de l' raportjaro. 2. La *Fakpaĝoj*, el kiuj plej regule k ofte aperis la Jun-

ulara Paĝo (9-foje); la Liberpensula, kiu aperis 5-foje, estis poste anstataŭigata de la Redakcio, pro la bojkoto de l' fakredaktinto, per la rubriko "Kontraŭ la Dogmojn", kiu dume aperis jam 3-foje; la Scienc-Kultura Paĝo aperis 4-foje k devis same esti anstataŭigata de la Redakcio pro fakredaktora bojkoto. Snejko k Muravkin, la "scienculoj"-fakrespondeculoj, eble opiniis, ke nur ili solaj kapablas kompili sian Sciencikulturan Paĝon, k ke ilia bojkoto signifas gravan baton kontraŭ nia gazeto... Ili grave eraris!... Dume ni anstataŭe aperigis la rubrikon "Scienco k Tekniko", k ĉi tiu jam aperis 4-foje, regule ĉiudusemajne. La Virina Paĝo aperis nur unu fojon, en julio 1930 (do eĉ antaŭ la Londona Kongreso!), ĉar ĝia komisiita zorganto, K-dino Elma Adamson, kiu jam antaŭe tre... amatore rilatis al tiu laboro, nenion plu sendis al la Redaktejo. La Sporta Paĝo ne plu aperis k la kompilinto, K-do Wendt, skribis al ni, ke li, konsiderante la malpli grandan amplekson k spacomankon de "S-ulo", pro tio rezignas je sia Paĝo.

Enpresitaj en diversaj nacilingvaj gazetoj estas el "S-ulo" 94 artikoloj (lastjare 165), el tiuj 25 en komunistpartiaj organoj (pri kelkaj aliaj ni ne scias certe, ĉu temas pri kompartiaj gazetoj, sed pri tiuj 25 ni estas certaj). Plej multe estas represita la artikolo: "Sanktulo eksigita" (el la ateista movado en USSR), nome en 8 diversnaciaj gazetoj. Estas certe multe pli da gazetoj, kiuj represis artikolojn, sed ni povas statistiki nur tiujn, pri kiuj oni sendis al ni ateston.

Do tiu ĉi statistiko montras, ke "S-ulo" efektive servas k faras utilan peresperantan laboron, k ne nur servas por gazetoj de unu laborista tendenco, sed por ĉiuj, inkluzive la komunistajn, kiuj je ¼ partoprenas en la aperigita materialo el "S-ulo". Ni notas speciale, ke ankaŭ grandaj artikolserioj, kiuj aperis en multaj daŭrigoj en "S-ulo", estas plene represitaj en naciaj organoj.

La opozicio tiel volonte insistas pri la malzorgo de l' serva k pera karaktero de SAT k "S-ulo". Ni tial citu ĉi tie kelkajn servojn, al kiuj "S-ulo" estis la peranto. La artikolo pri la abort-paragrafo 218 en Germanio havis grandegan sukceson; ĝi instigis multloke al kolekto de protest-subskriboj kontraŭ la paragrafo k por tiu ĉi batalo tre utilaj skribaĵoj el diversaj landoj estis ricevitaj. Por maristoj "S-ulo" aperigis plurfoje la adresojn de perantoj k helpantoj SAT-anoj en havenaj urboj. Modellignajistoj utiligis "S-ulo"n por interligiĝi mondskale per koncerna instig-artikolo. Eĉ ni povis peradi por senlaboraj metalistoj k seruristoj (ĉefe tiaj anonciĝis el Germanio) interligan adreson por dungo k transloĝiĝo al Sovetio (Stalingrad). Al ĉiuj tiaj k similaj servoj "S-ulo"-paĝoj estis malfermitaj, sen ke suferis pro tio domaĝon la eduka k kleriga karaktero de nia organo, en kies kolonoj ĉi-jare estis diskutataj gravaj problemoj, kiel tiu pri senlaboreco, pri milito k paco k multaj aliaj.

Pri la ĝenerala aranĝo k enhavo de "S-ulo" ni ne ricevis *seriozajn* plendojn dum la jaro. Nur unu K-do esprimis, ke li dezirus trovi pli da beletra literaturo en ĝi; sed ni devis respondi al tiu K-do, ke kvankam ni ŝatus kiel eble plej varie formi la enhavon de l' gazeto, la malgranda amplekso malebligas pli ofte utiligi literaturajn fragmentojn, felietonojn ktp.

Ni devas ja esti kontentaj en nuna momento, ke malgraŭ la atakego de l' opozicio, kreo de konkurenca gazeto, ordono bojkoti "S-ulo"n, ni povis tamen seninterrompe aperigi ĝin tute regule. Efektive la nombro da abonantoj montras, ke "S-ulo" restas la sola granda periodaĵo de l' proletesperantistoj k, — en la kadro de l' tuta esperantista movado, ĝi plue tenas sian lokon kontraŭ la sola semajna organo de l' neŭtral-esperantista movado: *Heroldo de Esperanto.* Ĉi lasta atingis laŭ sciigo presita en sia n-o 25 je 1. 6. 31 staton de 2850 pagantaj abonantoj. Nu, "S-ulo" havis je fino de marto 1931 (vd. "S-ulo"n n-o 342) 2609 pagantajn abonantojn, do nur iomete malpli ol la neŭtrala semajna organo; malgraŭ la perdo de siaj sovetiaj (1100) abonantoj pro la konataj cirkonstancoj, k ankaŭ malgraŭ la fakto, ke terura senlaboreco ĉiuloke malhelpis la disvolviĝon de l' abonant-varbado.

Sed estas tute evidente, ke eĉ se tiu malfavora stato ankoraŭ daŭrados (krom en Sovetio, "S-ulo" ja ankaŭ estas malpermesita en Italio, Bulgario, Hungario, Litovio, Jugoslavio) — nia gazeto ĉe ioma fortostreĉo, iom intensigita varbado de l' K-doj povos baldaŭ ree superi "Heroldo"n rilate al la nombro da abonantoj. Ĝia pozicio restas forta, k post la krizo, kiu skuis ĝin dum ĉi lasta jaro, rezistinte al furiozaj atakoj, ĝi jam ekpreparas novan ek-antaŭeniron por okupi tiun lokon, kiu konvenas al la organo de la SAT-anaro.

C) RAPORTO DE LA REDAKCIO DE "LA NOVA EPOKO"

Pri la kaŭzo de la malprospero de nia Revuo, ni devas nomi unuparte la abonantperdon en Sovetio, aliparte la ekonomian krizon tra la tuta mondo furiozantan k malpermesantan al la laboristaro fari elspezojn ekstrajn por la *kvazaŭa lukso* de abono al literatura gazeto. Oni devas ankaŭ konsideri, ke eĉ en pli favoraj tempoj "La N. E." ĉiam montris deficitan bilancon, kiu tamen estis eltenebla en normalaj tempoj pro la gajno el aliaj SAT-entreprenoj. Niaflanke ni faris ĉion eblan por helpi al la disvastigo de la revuo per propagando en "S-ulo" alvokoj en "LNE" mem, per aranĝo de subtenlisto kun kvitanco en "LNE" ktp.

Rilate la enhavon ni konstatu unue, ke ne mankis kunlaborantoj, ke ni ricevis sufiĉan kvanton da originala k tradukita literaturo por garantii interesan k varian enhavon por ĉiu kajero. Certe, se ni havus eblojn eldoni la gazeton ree en pli granda amplekso k ĉiumonate, ankaŭ tiuokaze kunlaborado ne mankus al ni k ĉiam estus al ni eble prezenti kajerojn kun bona k publikiginda proleta literaturo. Ni ne bezonas ĉi tie detale priparoli la enhavon de l' revuo. Ĉiu leganto estos rimarkinta niajn klopodojn redakti la diversajn kajerojn sub unueca vidpunkto, dediĉante kajerojn al la milito, al antikva kulturo, al infanlaboro ktp. Kvankam ni elektis la materialon laŭ la vidpunkto de ĝia valoro k presindo, ni ne malfavoris junajn aŭtorojn originale verkantajn, lasante al ili lokon por iliaj verkaĵoj. Kaj ankaŭ estonte —, ni diras tion por eventualaj timemuloj, kiuj sentas en si talenton por literatura verkado, sed opinias ne povi riski sendi sian manuskripton al ni, — ni estos pretaj konsideri literaturaĵojn de originalaŭtoroj, kondiĉe ke ili estos sencoplenaj. Aperis en tiu ĉi jaro iu tre interesa dokumentaro pri la lab. esp. movado antaŭ la mondmilito kompilita de K-do de Bruin, k ankaŭ lingvosciencaj traktaĵoj estas al ni promesitaj, kiuj vekos la intereson de ĉiu esperantisto. Sugestojn pri la enhavo dume ni ne ricevis, sed mi atendas ĉi tie, ke legantoj de la revuo esprimu sian opinion, donu siajn konsilojn k faru siajn rimarkojn. Sed ne forgesu en tiu okazo, ke ni nuntempe devas esti tre, tre modestaj, ke neniel la nuna buĝeto permesas plilarĝigon de la revuo k ke la redaktoro disponas nur pri 24 paĝoj dum du monatoj. Por ŝanĝi tiun staton k doni al ni eblon ree aperigi pli da literaturaĵoj en ĉiumonataj, pli multpaĝaj kajeroj, iras la voko al vi ĉiuj: abonu k varbu abonantojn al "LNE"!

★ Kun tiu ĉi numero estas ekspedata "LA LERNANTO"

D) RAPORTO PRI "LA LERNANTO"

Nia gazeteto aperis regule, en sama formato, sama amplekso k laŭ sama redaktmaniero kiel en antaŭaj jaroj. Ni volas limigi nin ĉi tie rimarkigi, ke ni uzis preskaŭ nur la materialon, kiun sendis al ni K-doj kunlaborantaj

(escepte la kuranta rakonto). Tiu materialo sufiĉis por varie prezenti la diversajn n-ojn; tamen ne ĉiam la ricevata materialo estas sufiĉe bonkvalita por ĝin publikigi. Estus dezirinda pli da kunlaborado ĝenerale, por povi elekti nur vere taŭgajn manuskriptojn. Pri la diversaj rubrikoj: lingva parto, anekdotoj, ktp. ni ne parolu ĉi tie. Eble iujn sugestojn ni ricevos per la diskuto. Ni esperas, ke entute la malgranda gazeto servis al la celo: amuzi, kuraĝigi al plua studado, helpi en lingva perfektigo k ankaŭ instigi al esp-a verkado.

Pri la stato de abonantoj al "L. L." vi legos en la Raporto de l' Administracio (sekv. n-o); la decido de l' GLEA-estraro en fino de 1930 malmendi ĝin kiel suplementon al "Arb. Esp-ist", kuŝas sur la vojo de la opozicia bojkot-plano al SAT-eldonajoj ĝenerale.

KOMUNIKO DE LA PLENUM-KOMITATO

Konforme al nia decido aperinta en n-o 337 de "S-ulo" estas eksigitaj el la Asocio jenaj membroj: Couesnon P. (13 075), Parizo, Salan G. (3905), Cogoluénhes R. (7995), Métayer Aug. (15 452), Schuberth H. (7037), Nîmes.

Nova pruvo pri opoziciaj artifikaĵoj

Inter la materialo publikigita en "Isto" troviĝas "protestoj" kun subskriboj de multaj personoj, kiuj tute ne estas SAT-anoj, ĉar ili ne pagis la kotizon eĉ en la jaro 1930. Kaj jen ni eltrovis, ke la opozicia stabeto envicigas inter la "protestantojn" eĉ personojn, kiuj tute malaprobas la opozician agitadon. La legantoj prijuĝu mem per ekstrakto el letero de K-dino M. Sampson:

48, Windsor Road,
Torquay, 28/6/31.

Al
K-do Banmer.

Estimata Kamarado,

Antaŭ kelkaj semajnoj mi vidis mian nomon en "S-ulo" inter la eksigitoj, k mi demandis al mi kial ĝi troviĝas tie. Mi skribis al K-do Sulsky pri la afero, dirante ke mi ne estas opoziciulino, nek abonis al "Isto", nek subskribis ian dokumenton. Poste, mi vidis mian nomon en "Isto" inter subtenantoj. Tio ege malplaĉas al mi, ĉar mi ne simpatias kun la disrompantoj de SAT k mi neniel helpos ilin. Do, vi vidas, K-do, ke ie okazis eraro; k mi intencas skribi al J. Bata, ke li forstreku mian nomon...

Salutojn al vi, k vivu SAT.

(4691) SAT-ane la via, *M. Sampson*[1].

Pardonu, ke mi skribas krajone.

[1] Notinde estas, ke K-dino Sampson estas ano de la angla kompartio.

★ XI. Kongreso de SAT en Amsterdam (Nederl.)

2.–7. aŭgusto 1931.

6-a Komuniko

Aliĝo. K-doj, kiel vi povas konkludi el la publikigitaj listoj de aliĝintoj, la partopreno al nia XI-a estas ne kontentiga. Ni esperas, ke en tiuj lastaj semajnoj ankoraŭ alvenos multaj aliĝoj. Se vi tamen ne povas veni, tiam subtenu la kongreson per via aliĝmono. Rekompence vi ja ricevos la kongreslibron k insignon. — La *Amsterdamanoj* k ĉiuj, kiuj povus viziti la kongresurbon nur dum sabato ekz., ricevos krome senpagan enirbileton por la saluta k propaganda kunveno, kiun okazigas la Federacio de Lab. Esperantistoj en la nederl.-lingva regiono sabatvespere (1. aŭg.) en la *Koncertejo* (2100 sidlokoj).

Aliĝilojn oni ankoraŭ povas ensendi *kun* la aliĝmono (hol. gd. 1.60) al la kasisto de la Organiza Kongr.-Komitato, K-do *P. Krijt*, Veeteelstraat 156, *Amsterdam (O)*, poŝta ĝiro 135 020. Oni ankaŭ povas sendi poŝtmandaton (1 hol. gd. = 2 svis. fk., 1.70 mk. g., 1.70 angla ŝil., 10.50 fr. fk., 14.50 bg. fk.).

Bildkartoj k kovertoj. La O. K. K. eldonis bildkartojn k kovertojn anoncantaj la okazon de la XI-a. La bildkartoj kostas po 10 — hol. gd. 0.40; kovertoj po 25 — gd. 0.20.

Subtenon ni jam ricevis de diversaj modernaj lab. organizoj, sume: 390 gd. Ni petis subvencion de la komunumestraro k senpagan veturadon tra la urbo k havenoj. La urbestraro ankoraŭ ne decidis. Same ni atendas respondon, ĉu nia kongreso oficiale estos akceptata de la komunumestraro.

Kongreslibro jam estas presata.

Manifestacia marŝado okazos dimanĉon, la 2-an de aŭgusto. Oni kunportu, same por ornami la salonojn, esp. flagojn ktp.

Poŝta stampilo. La poŝta direkcio zorgos pri stampado de leteroj per speciala kongresstampilo.

Foto-amatoroj, kiuj deziras fotoekskursojn aŭ specialan kunsidon, sciigu pri tio al K-dino Peters, Jekerstr. 102, Amsterdam-Z.

Pri pasportoj oni legu en n-o 341 de "S-ulo" (16. 4.).

Loĝado. Senpagan loĝadon ĉe K-doj ni povas prizorgi nur por tiuj Gek-doj, kiuj anoncas sin tuj. Tiuj, kiuj tamen povas elspezi ioman sumon por loĝado aŭ manĝado, devas tion sciigi, ĉar ni tiam povas lui malmultekostan ĉambron. Se necesas, ni eble povas zorgi pri *amasloĝejo* malmultekosta. *Tendojn* oni nek en nek ĉe la limo de Amsterdamo povas starigi, ĉar la grundo por tio estas nesufiĉe seka. Loĝado en **laborista hejmo** (A.T.V.A.) — 20 minutojn de la kongresejo — estas ebla, se oni sin *tuj post ricevo de tiu ĉi n-o* anoncas por tio. La kostoj estas:

1. Ĉambro por 1 nokto kun matenmanĝo gd. 1.50.
2. Ĉambro por tuta semajno gd. 5 (*sen* matenmanĝo).
3. 3 manĝoj ĉiutage dum tuta semajno kostas gd. 8.50 (sekve do loĝado dum tuta semajno kostas 5 gd. por ĉambro + 8.50 gd. por manĝado = 13.50 gd.).
4. 3 manĝoj por unu tago 1.30 gd.
5. Krome oni povas aĉeti en tiu lab. hejmo je moderaj prezoj krom-manĝaĵojn k trinkaĵojn.
6. Varmaj manĝoj estas haveblaj por ĉ. 0.50 ĝis 0.80 gd. en la restoracio de tiu lab. hejmo (sen devigo tie loĝi).

Ankaŭ ni povas prizorgi varman manĝon proksime de l' kongresejo (1 minuto) por ĉ. 0.60 ĝis 0.75 gd. (por tio oni nur bezonas sin anonci en la kongresejo ĉiumatene je 9.30 h.). Pri vegetarana hotelo ni ankoraŭ informiĝos.

Kongresejo estas ĉiutage malfermita. Tie ĉiuj anoncu sin unue. La kongresejo estas nomata "BRAKKE GROND" (nomo de strato k n-o) NES, 53—55, Amsterdam (Centrum).

Ĉio estas elparolebla, kiel oni ĝin legas. Telefon-n-o 40 394. La kongresejo estas piede atingebla en ĉ. 15 minutoj de el la Centra Stacidomo. Oni iru rekte el la *antaŭ*-pordoj al la bulvardo, kiu kuŝas antaŭ la stacidomo k estas nomata "Damrak". Ĉe ĝia fino (10 min.) estas la DAM-placo. Preterpasinte ĝin tuj iru maldekstren ĝis la *unua* mallarĝa strato nomita NES (la strato, en kiu estas la kongresejo). Tramlinioj de stacidomo al DAM: 4, 5, 9, 11; 16, 24, 25. (Kosto por tiu veturo: 0.05 gd. = kvin cendoj; cendo estas centono de guldeno). Aliaj veturoj kun rajto transiri al alia linio kostas 0.10 gd. Dumtaga bileto uzebla por tramo, aŭtobusoj k komunumaj boatoj kostas 0.75 gd.

Alveno ĉe "Weesperpoortstation" (Vesperport-stacidomo). Alvenante tien oni plej multfoje ne bezonas forlasi la vagonaron, sed povas resti sidanta ĝis la Centra Stacidomo. Sama rimarko valoras pri stacidomo nomata Muiderpoortstation, kie ne ĉiuj vagonaroj haltas. Se oni tamen eliras ĉe Vesperportstacidomo, tiam oni uzu la tramlinion 11, ankaŭ ĝis DAM (kosto 0.10 gd.); ĉ. 15 min. *Por O. K. K. 13 025.*

---

4. listo de aliĝintoj

121.	Klinger, H.,	Dresden (Germ.),	9 229
122.	Kuhnt, E.,	„ „	8 478
123.	Hölzgen, F.,	Köln „	7 254
124.	Werner, K.,	Leipzig „	17 340
125.	Alings, H. W.,	Amsterdam (Ned.),	13 025
126.	Augurk, D.,	„ „	nova
127.	Rostron, A.,	Bolton (Anglio),	14 626
128.	v. Groningen, J.,	Haarlem (Ned.),	16 879
129.	Kryt, P.,	Amsterdam (Ned.),	14 593
130.	v. d. Meulen, Ĉ., *	„ „	16 602
131.	Linder, M.,	München (Germ.),	13 265
132.	Ridder, A.,	Alsdorf „	15 590
133.	Maŭriĉ, K.,	Merkstein „	13 398
134.	Neuwirth, A.,	Bregenz (Aŭstrio),	7 851
135.	Springael, L.,	Bruselo (Belgio),	1 729
136.	Sommer, A.,	Hagen (Germ.),	10 865
137.	Faulhaber, F.,	Amsterdam (Ned.),	13 745
138.	v. Eyndthoven, G.,	„ „	nova
139.	Eerdinans,	„ „	17 011
140.	Onnen,	Hago „	10 727
141.	Spiller,	Londono (Anglio),	1 428
142.	Spiller,*	„ „	2 800
143.	Otley,	„ „	17 284
144.	Hamilton.	„ „	nova

* estas K-dino.

KIU ROMPIS SIAN HONOR-VORTON?

Antaŭ ol meti je la dispono de la Kontrol-Komitato diversajn manskribaĵojn, ricevitajn el Sovetio, ni postulis skriban *prohonoran* deklaron de la tri K. K.-anoj, ke al neniu ili konigos la nomojn de ties skribintoj. Ni posedas tiun ateston kun la subskriboj de K-doj Berĵje, Ĵanere k Van Aelst. Nu, en iu antaŭ nelonge de ni ricevita n-ro de la ruslingva revuo eldonita de CK de SEU ni trovis la faksimilon de du el tiuj dokumentoj. Kiel povis tio okazi? Ekzistas nur du hipotezoj: 1. la leteroj de niaj informintoj estis cenzuritaj k fotitaj en Sovetio; 2. unu K. K.-ano fotis ilin k sendis la foton al Moskvo. Niaopinie la unua hipotezo ne valoras: la ĝen. sekretario de SEU ja tiutempe ne estis ankoraŭ denuncinta la Direkcion de SAT kiel "kontraŭsovetian" organon k sekve la leteroj adresitaj al ni ne estis tiom severe cenzuritaj kiel nun. Sekve valoras nur la dua hipotezo. La dokumentoj estas fotitaj en Bruselo k la fotoj el tie senditaj al Moskvo. Kaj nun ni staras antaŭ jena demando: Kiu el la tri tiamaj K. K.-anoj estas ĵurrompanto? Pro bone konataj motivoj K-do Van Aelst ne povas esti suspektata. Ni unue suspektis Ĵanere, kiu, kiel blinda partifanatikulo, agis en la K. K. laŭ la instrukcioj de la Komfrakcio. Siatempe ni konigis nian tiurilatan suspekton al Berĵje, kiu responde diris, ke li ne lasis tiajn skribaĵojn en la manoj de Ĵanere. Intertempe en "Isto" aperis dokumentoj, montrantaj la tre strangan sintenon de Berĵje, kiu letere rilatis sufiĉe intime k aprobe kun tiuj, kiujn laŭstatute li devis eksigi kiel K. K.-ano!! . . . Ĉe tiaj konstatoj ni hodiaŭ publike demandas: Kiu el la K. K.-anoj senhonorigis sin, fariĝante ĵurrompanto k liverante al la venĝemo de Drezen lojalajn k honestajn SAT-anojn? *Direkcio de SAT.*

Hokokruco — SAT-insigno!

Kio por K-do Buna estis korbatiga, por multaj (ankaŭ sinceraj) SAT-anoj en Linz estas ĝojiga, amuza. Tre multaj nur aĉetis la SAT-insignon precipe pro ĝia "similo" al hokokruca. Se la purrasuloj estas tiom miopaj k ne vidas diferencon inter nia k ilia insigno, tio ne estas nia kulpo nek povas devigi nin ŝanĝi nian insignon. Por ke ne nia, sed la koro de l' hokokruculo batu kiel ĉevalpiedo, ni procedas tiel: Kiam miopa faŝisto salutas nin, ni simple respondas per proleta devizo, kiel "Ruĝfronto" aŭ Hajl Moskvo", k kun ĝojo ni spertas ilian embarason. Kiu ne ŝatas tion, tiu ja povas porti ankoraŭ parti-insignon. Eldono de nova SAT-insigno nur estus konsilinda, se okazus, ke miopaj SAT-anoj alparolus faŝiston, opiniante, ke li estas esp-isto pro la al SAT-insigno similanta hokokruco. *6571 (Aŭstrio).*

SAT-anoj!

En viaj korespondaĵoj al la Administrejo ĉiam citu vian membro-numeron

TRA LA MOVADO

KRONIKO

GERMANIO. Orient-Saksio. Je 27. junio okazis distrikt-kunveno en Varnsdorf (Ĉeĥoslov.) kun 20 partopr. K-do Veder, Nov-Jorko, parolis pri "laboristaro en Usono" k montris la bezonon de nia lingvo. K-do Scherbaum poste skizis la kialojn de l' distrikta skismo k la evoluajn eblojn de l' nun ekzistantaj tri distriktoj en nia regiono. En la diskuto estis esprimate, ke neniu emas aliĝi landan esp. organizon. Propono estas aprobita, ke de nun ne plu grupoj apartenu al nia distrikto, sed nur individuaj membroj. Per tio povas aliĝi ankaŭ Gek-doj el lokoj, kie SAT-opozicio perfortas la grupanaron. Je 28. junio okazis ekskurso al Tollenstein, dum kiu K-do Veder sukcese helpis paroligi esp-on al malparolemuloj. (1378.)

La Lab. Esp. Grupo Essen (Germ.) intencas aranĝi la 31-an de julio *Esperanto-amaskunvenon,* al kiu ĝi petas ĉeesti ĉiujn Gek-dojn survoje al Amsterdam. Se sufiĉe da partoprenontoj sin anoncos, ni eĉ organizos peraŭtomobilan karavanon al A. La prezo tiam estus nur 6 mk. g. por persono, dum la fervoja bileto kostas pli ol 12 mk. g. Pri tranoktado ni zorgos. Speciale eksterlandanoj estos tre bonvenaj. Pli detalajn informojn ĉe K-do *W. Stertzenbach,* Viehoferstr. 147, *Essen* (Germ.).

RECENZEJO

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias.

E. Lanti. Arbetare-Esperantismen (La Laborista Esperantismo). Eld. de Laborista Esperanto-Klubo, Stockholm (Hj. Olsson, poŝta ĝiro 53 160, St. Eriksgatan 85 uppg. 2, I). Form. 13×19 cm. Prezo: 40 oeroj.

Post la anglalingva eldono de la konata verketo de Lanti, kiu aperis en julio de pasinta jaro, — jen la *sveda* traduko, presita sur bela papero k laŭ ekstera aspekto bele prezentita. Al ĉi tiu traduko (kies zorginto modeste malkonigas sian nomon) la Laborista Esp. Klubo de Stokholmo verkis specialan antaŭparolon, per kiu ĝi konatigas la legantaron kun la persono de l' aŭtoro k atentigas ankaŭ pri la polemiko, kiun estigis tiu jam fama verketo. La tradukinto notas, ke la traduko estas farita laŭ de l' aŭtoro revizita manuskripto. Sendube tiu ĉi eldono estos bona propagandilo por SAT en la manoj de niaj svediaj K-doj, kiuj scios utiligi ĝin por la antaŭenigo de la lab. esp. movado. *N. B.*

Homo, Dio, Profeto. De *Lidja Zamenhof* (Varsovio). Bahaa Esp.-Eldonejo, Weinheim a. d. B. (Germ.) 1931. Form. 15×23 cm. 7 pĝ. Prezo: 0.25 mk. g. (1 resp. kup.).

Parolado, kiun faris la parencino de d-o Zamenhof en la Oksforda esp. kongreso ĉe fakkunsido de bahaismanoj, kun celo montri, ke ne ekzistas efektiva diferenco inter la instruoj de diversaj religiprofetoj, kiuj volas ĉiuj peri al ni "dion".

MEMORNOTO

Represis el "S-ulo":

Rouge Midi, Marseille, 9. 5. (Lab. situacio en Aŭstrio, 339).

Priesper. artik. k notojn enhavis:

La Tourraine Syndicaliste, Tours, majo, *Le Midi Syndicaliste,* dec. 30, feb., majo 31, *Le Socialiste de la banlieue Sud,* junio, *Monde,* Paris, 2. 5. (pri FEO-kongr.), *Der Deutsche Eisenb.,* Berl., 14. 6., *Signalen,* Stokh., 18. 6., 25. 6., *ITF-Bult.,* Amsterd., jun. (rubr.), *L'Unité Ouvrière,* Paris, 15. 6., *L'Avenir Socialiste* Lyon, 13. 6., *Travail,* Lyon, 13. 6., 27. 6., *Le Prolétaire,* Liége, 20. 6., *Daily Worker,* Lond., 1. 7. (mencias "S-ulo"n).

Peresper. materialon enpresis:

Le Populaire, Paris, 22. 6.

KORESPONDADO

Unu enpreso, simpla trilinia anonceto kostas 0,80 mk. g., ĉiu plia linio 0,50 mk. g. — Grandaj anoncoj kun kadro: po kv. cm. kostas 0,20 mk. g.

AŬSTRIO

K-dino Antonio Tröls, Ferd. Hanuschg. 17, *Bruck a. M.,* Stmk., kĉl, pri ĉ. temoj, PI. Resp. garantiata.

DANIO

— Interrilatojn kĉl serĉas 25 gelab-istoj. Unuan fojon skribu al: K-do Anders Andersen, Lille Raadhusgade 14, *Sönderborg.* Nia instruinto loĝas: *Lunderskovo,* K-do Ajo.

GERMANIO

— Mi bezonas de via lando 100—1000 PM. Skribu ĉiuj! Resp. garantiata. Adr.: K-do R. Pfützner, Karlsruher Str. 21, *Dresden-A 40.*

— Wormsa LEA-grupo koresp. kolektive k individue kĉl. Resp. garantias. Adr.: Johann Herbeck, Konrad Mait Platz 2, *Worms/Rh.*

— Mi kolektas el ĉ. landoj belegajn PI k resp. per samaj. Adr. K-do Rudolf Jacob, *Selingen-Schrodtberg, 20.*

HUNGARIO

Gek-doj koresp. k petas ekspoziciaĵojn. Adr.: E. Molnar, *Csapel,* Alsó — János-u. 11.

K-do Paŭlo Dohánjos, *Csapel,* Horthy Miklós-u. 29, kĉl, pri ĉ. temoj.

NEDERLANDO

— La Societo de Lab. Fotografistoj invitas la fotoamatorojn al fotoekskursoj dum la XI-a kongreso k petas kunporti fotojn de klasbatalo por interŝ. Interrilatu kun: K-dino Peters, Jekerstr. 102, *Amsterdam (Z).*

POLIO

— 2 K-doj-liberpensuloj koresp. kĉl. pri aktualaj, politikaj k sociaj temoj, PI, bfl. Resp. garantiata. Adr.: Ludwik Kolodziejski, Czerska 2/II., *Warszawa.*

SOVETIO

K-do Leo Solovief, (radioamatoro) Tutaevskaja 19, kv. 10, *Jaroslavl,* kĉl, pri ĉ. temoj, L, PK, PI.

SVEDIO

— Membroj de esp. klubo koresp. kĉl. Adr.: Olle Rosén, Stran Svägen 40, *Lysekil.*

La Memoron plifortigas ĉe personoj ĉiuaĝaj laŭ metodo trifoje premiita de la Pariza Akademio profesoro de mnemoniko D. FAJNŜTEJN, Vilno, Zawalna 15 (Pollando). Postulu senpage prospektojn de la memorfortiga kurso en esperanto.

ENHAVO

Presejo: Neudrag, Leipzig (Germanio)